

✠ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԿՄԻՆ ՕՐ ԿՐՇԿԱՆՈՅՄԻՆ ✠

ԲԻԶ ՍԸ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՊԱՏՐԻՍԻՐ-ՔԱՐԱՆԻ

ԳՏՆԵԼՈՒ

ՀԱՐԱՆԱԻ ՀՆԱՐԲ ՍԸ, ՈՐ Գ

Հեննիպօրթի նախկին սպայ մը, հրա-
մանատար Տարմէ, ի իստ հետազոտա-
շարժ և արտասովոր գիւտ մը ըրաւ, որ
այժմ իր քննուի միասնայէ՛ Գիտութեանք
Ակադեմիին կողմէ:

Այս գիւտը կը կոչուի «Բ» (Կենսական)
ճառագայթները: Աճին ոք կրնայ փոր-
ձել, աճքան պարզ է անոր զորձագրու-
թեան եղանակը:

Եւ ի՞նչպէ՛ս կրնանք իմանալ զայն:

և ինտերնով իր պատճառ զայն առաջ կուտ
 ձեռնադիր թողնված, — լրացրի կտորը մի
 հեռագրի Նույնակ ար ենււ. Յեռայն այդ
 Երազարը իր զինք թափափոյնիկ թաղիքի եւ
 մէջ և ձեր ճանաչումը իր թանկէ ու
 կ'պատեցնէ մէկ կտոր երկու տամ, ձեռն
 կենսական իւրիւնք ուղիքն հանձնաւոր
 թափափու Ի վերջոյ Երազար լրացրեալ մէկ
 իր զինք և կը տեսնուի որ տալիքն թողն
 թիւն գիտերը լուսանկարութեան են զրու
 անքն վրայ:

Այս արդիւնքը, ինչպէս կը բացատրի
 հեռագրաւոր Տարթի, մարդկային մարմ
 նոյն կենսական ճառագայթներեւ
 զարմն է:

Երբեք իր պատանի որ այդ Երազարն
 վրայ, փորձանքն տպուէ գիտերը, ունա
 ինչպէս պատահեալ մի կտոր զինգրքի մը

դռնէք։ Բնաւ մի՛ յազգաւոր ինչէ կեն-
տական ճառագայթները ուղղակի չեն
զործնէ՝ պատճառը ամ է թէ՛ ձեր քիչ
քիչ արդէ քիչ քիչ գրտաւն ու պատկերով մե-
կամ գիմարիմով մը, որ կ'արձանազորի
զգայուն արարքին ժրայ։

Անա ասա գիտես է, զոր հրամանաւոր
Տաբէ՛ ներկայացուց Ակադեմիան, ու
բուռն յիշատակութիւններ զգաս։

Ակադեմիական քը բաւ է Մ. Տաբ-
էին ներկայացուցած պարզանքուրէ պատ-
կերները կամ զիրենք իմիական ճակատ
զնցած թիւներու արհիւնք են պարզա-
պէս։ Ակադէմ Տաբէ՛ ու ժոմբորէ բողո-
քեց ասա տնտեսական դէմ է անդից
և, ճառագայթները գոյութիւն ունին է
անոնք են որ կը ապարդիւն յաւանկար-
չական արարները։ Անեցուց թէ ինչ
կենդան հրաբուրած է և իշխանութիւն
զնցանքներու և գիտութեան ներկայու-
թեան փորձած է իր գիւ ը, որ ապա-
քայի գիտութիւնը յեղաշրջելու կոչ-
ուած է։

Հնարքի փորձով։ Թերթի մը խմբա-
գրին հետ անտակաբով հետեւեալ շան-
կան յայտարարութիւններ արաւ .

— Եւ արդէ աւերիկայի խումբ
րած փորձերովս զուշակած էի թէ կեն-
տական ճիւղի թուստը և և իրեն թե-
րեւ խմբով յաւանկարչական արարքն թե-

բու. վրայ: Զեղի պատմեհ կատարած մէկ
փորձա.— Երկուքը մը դրի թուզի մը
մէջ, որուն վրայ գտնւած էր Վիքթոր

(34)

Վարչիկներն էլ խիստ արագ կը թընդնային Միտրիկէ ուղիքը անոր Զմախի վրայ լցնելու, լուցիկի մը երկնքնայն, զանազակ ընտանեկան արարչի և սպասկովութեան յուսախաբութիւնը տարու անոր այս կարգը։

Տեսաւ, թէ վարչիկներն ունայնապէս մէկ իրիկ մը զաբանստ և երկնայն, հար-

Իկի մը վաբանոտ ե նրկոա, հար
ցումներ քաւ անոր՝ Ըլլաիբէն վրայ
— Դժուարաւ պիտի հաւոտաս ըսաւ
քայց ես ալ գրեթէ քեզի չափ անկէտ ես
թէ ինչ ուղղութեան գծի վ'ուզէ հետեւ
նիլ պաշտարի վարորդը։ Եւ պատճառն այն

Ե որ ինքն ալ պարտաւորուած է յաճախ
 փոխել դասն մեր հզոր թշնամիին առողջ
 մալարած թիւերն ի դերեւ հանելու համար
 զարար Միտի վանդ ազոր գիտածի, այն ի
 թէ նախընթացներէն ալ աւելի անթափ
 փանթիկ ծաղում մը էր ինչպէս որ տեսնուի

Գրեթէ Կառմար: Ընդ աւելի՞, գոչեց Միւրիկ, գրեթէ
 աւելու՞: Տալաւ ին ծայտի՛ւ և կեդե՛մ' և
 Ա՛հ, Արթըր, կը հարցնե՛մ ես ինձի, աղո՛ղ
 հոգ Լաւ Կեդե՛ց ընկեր եթէ՛ միտնա՛մ ընդ
 տես Ինքե՛նիս աս աւելու՞նք ինքե՛նիս եթէ՛

որ չի հանդնար քեզ և կը շարըրկէ, այս
ստիկար դատարաններէն որ քնդ կը դա
տապարենեն, և երթալ տարիլ աշխարհ
ծայրը, անծանօթ և հանդարտ մենաբան
իք մէջ։ Ի՞նչ հարկ սզնուական Արթըրի
այս անարժան ձգտումները։

թէ, բանի որ Սեւանի ի վերջնական բան
որ որոշեաւն է, մէջ տեսաւ իմ լծ
ցում պիտի ըլլայ Գործերուն մէջ Ներկի
մը տեսեալական թռիչքը վազուան ւտու
գոյնի վրէ կը պահանջէ Բայց վերջապէս
հանգաբարձ թիւը վերջապէս չէ Գրում
ման սկիզբի բիւի մը պզտոր մթնշուրը

1911-12-11-12-13-14-15-16-17-18-19-20-21-22-23-24-25-26-27-28-29-30-31-32-33-34-35-36-37-38-39-40-41-42-43-44-45-46-47-48-49-50-51-52-53-54-55-56-57-58-59-60-61-62-63-64-65-66-67-68-69-70-71-72-73-74-75-76-77-78-79-80-81-82-83-84-85-86-87-88-89-90-91-92-93-94-95-96-97-98-99-100-101-102-103-104-105-106-107-108-109-110-111-112-113-114-115-116-117-118-119-120-121-122-123-124-125-126-127-128-129-130-131-132-133-134-135-136-137-138-139-140-141-142-143-144-145-146-147-148-149-150-151-152-153-154-155-156-157-158-159-160-161-162-163-164-165-166-167-168-169-170-171-172-173-174-175-176-177-178-179-180-181-182-183-184-185-186-187-188-189-190-191-192-193-194-195-196-197-198-199-200-201-202-203-204-205-206-207-208-209-210-211-212-213-214-215-216-217-218-219-220-221-222-223-224-225-226-227-228-229-230-231-232-233-234-235-236-237-238-239-240-241-242-243-244-245-246-247-248-249-250-251-252-253-254-255-256-257-258-259-260-261-262-263-264-265-266-267-268-269-270-271-272-273-274-275-276-277-278-279-280-281-282-283-284-285-286-287-288-289-290-291-292-293-294-295-296-297-298-299-300-301-302-303-304-305-306-307-308-309-310-311-312-313-314-315-316-317-318-319-320-321-322-323-324-325-326-327-328-329-330-331-332-333-334-335-336-337-338-339-340-341-342-343-344-345-346-347-348-349-350-351-352-353-354-355-356-357-358-359-360-361-362-363-364-365-366-367-368-369-370-371-372-373-374-375-376-377-378-379-380-381-382-383-384-385-386-387-388-389-390-391-392-393-394-395-396-397-398-399-400-401-402-403-404-405-406-407-408-409-410-411-412-413-414-415-416-417-418-419-420-421-422-423-424-425-426-427-428-429-430-431-432-433-434-435-436-437-438-439-440-441-442-443-444-445-446-447-448-449-450-451-452-453-454-455-456-457-458-459-460-461-462-463-464-465-466-467-468-469-470-471-472-473-474-475-476-477-478-479-480-481-482-483-484-485-486-487-488-489-490-491-492-493-494-495-496-497-498-499-500-501-502-503-504-505-506-507-508-509-510-511-512-513-514-515-516-517-518-519-520-521-522-523-524-525-526-527-528-529-530-531-532-533-534-535-536-537-538-539-540-541-542-543-544-545-546-547-548-549-550-551-552-553-554-555-556-557-558-559-560-561-562-563-564-565-566-567-568-569-570-571-572-573-574-575-576-577-578-579-580-581-582-583-584-585-586-587-588-589-590-591-592-593-594-595-596-597-598-599-600-601-602-603-604-605-606-607-608-609-610-611-612-613-614-615-616-617-618-619-620-621-622-623-624-625-626-627-628-629-630-631-632-633-634-635-636-637-638-639-640-641-642-643-644-645-646-647-648-649-650-651-652-653-654-655-656-657-658-659-660-661-662-663-664-665-666-667-668-669-670-671-672-673-674-675-676-677-678-679-680-681-682-683-684-685-686-687-688-689-690-691-692-693-694-695-696-697-698-699-700-701-702-703-704-705-706-707-708-709-710-711-712-713-714-715-716-717-718-719-720-721-722-723-724-725-726-727-728-729-730-731-732-733-734-735-736-737-738-739-740-741-742-743-744-745-746-747-748-749-750-751-752-753-754-755-756-757-758-759-760-761-762-763-764-765-766-767-768-769-770-771-772-773-774-775-776-777-778-779-780-781-782-783-784-785-786-787-788-789-790-791-792-793-794-795-796-797-798-799-800-801-802-803-804-805-806-807-808-809-810-811-812-813-814-815-816-817-818-819-820-821-822-823-824-825-826-827-828-829-830-831-832-833-834-835-836-837-838-839-840-841-842-843-844-845-846-847-848-849-850-851-852-853-854-855-856-857-858-859-860-861-862-863-864-865-866-867-868-869-870-871-872-873-874-875-876-877-878-879-880-881-882-883-884-885-886-887-888-889-890-891-892-893-894-895-896-897-898-899-900-901-902-903-904-905-906-907-908-909-910-911-912-913-914-915-916-917-918-919-920-921-922-923-924-925-926-927-928-929-930-931-932-933-934-935-936-937-938-939-940-941-942-943-944-945-946-947-948-949-950-951-952-953-954-955-956-957-958-959-960-961-962-963-964-965-966-967-968-969-970-971-972-973-974-975-976-977-978-979-980-981-982-983-984-985-986-987-988-989-990-991-992-993-994-995-996-997-998-999-1000-1001-1002-1003-1004-1005-1006-1007-1008-1009-1010-1011-1012-1013-1014-1015-1016-1017-1018-1019-1020-1021-1022-1023-1024-1025-1026-1027-1028-1029-1030-1031-1032-1033-1034-1035-1036-1037-1038-1039-1040-1041-1042-1043

Քիմանք կանգնեք: Ռուսական պատ-
մունքական ասակ այս օրմանցը Հայերը
կոչվոյ պիտի ունենան նորից այն յայն.
Եթե իրեն յայգողութիւն որ ունենա-
ն կոչվոյին իրենց եղբայրները. որու-
ական գրասենձն այն հայական չնոյ-
սականացնուրէն, հայականն այն քանի-
քի կառավարուրէն, և զտե՛ն Հայ պաշ-
տիսն երկու երրորդին, որոնք թուրքիդ
որ սահմանազողութիւնուն մէջ պիտի
ստնուրի, իբր անորեակսն զարձարուր.
Ինչ պիտի առաջ բերէ իսկայմ միջնա-
նութեան անտարբեր վերաբարձում մը.
Բացական զարթոյթի խիտտ արդարանայե-
ղութիւնում մը և վերջնապէս մէկ զանի
եղեցիկ շարքեր ի իրերկիւս:

* * *

Ին՛՛ թուրքներ և թէ՛ Հայեր ինդ
անգամայն իրենց նշմարող շարքեր: Փրկու-
նեան միակ նմարայ մը կայ ասայիննե-
նուն կայարաթիւսն և միւսանունն կենա-
նի համար, որ որեք նոյն չէ՛ ինքն ոյ-
րան և կատարայի համաշարութիւն
ը բարեկարգութեան զոհեմի վրայ:
Այն անդարմանելի սխալը, զոր փնչ
Իւրեքերը զորոքնեմ 1908Ի Օսմանուն ա-
մէ ի վրե, և որ ներգայ բողոք պալատնե-
նուն ծնուող առաւ, Մակեդոնիան
բարեկարգութեան ջրլուծն երւ եթե՛
եւնս Թիւրքերը 1908ին Մակեդոնիան
ողեցնէ Ներապալան Ժառանգմորբը ի-
վագողութեան, ինչպիսի նաև անոր Երշ-
յաւաւորութեան օր միջազգային զամբիւ-
նաւորութեանը վերին հսկողութեան
անդ, 1912Ի Մակեդոնիան փառցում
Գաւթի ըլլար Հնչում, Սերպ և Պաշկա-
պալան արտաւանդին ասան, Մա-

անցանք, յետոյ Մաեղեղման խաղա-
հարուստի, այդ պահպանման և զրկա-
նորդ կայանիցաբախելու փոխարէն յայն-
չ պահելով, յետոյ Թաթևի և վերջապէս
Ստանաւորի մէջ... Ժեմա-Թեղեղերը ա-
յոյի արեւելքին մտիկ ընել Վիգնայայի և
Եթէշտարպիկի շողջաբոլորեւնեաներուն
միջակայ 1908ի Օգոստոսի վերջնայնե-
րայ, յետափոխութիւնէն երեք կամ չորս
ընթացի վիշէ, Գոման-Հերթիկի գոմ-մէր
հինգ շաբաթ առաջ, երբ արեւելք այդ
բլրերէն զր պատգառատուր, Ռուսները և
Կաթողիկոսները փութալով իրենց զա-
ւաթախան գործակապաւորները ետ քաշել
պաշտպանական և ջնջիչ բարեկեցաբա-
խելները. Այլ կ'ընէ հարկ հայ աղէսը
որ խառնակալութեան, կընտէր ժեմա-
նաբերութեան, այդ երկու բարի ընդհա-
նցները. Իսկ ձեր կոտորելու մէջ առե-
կին ձեր Մաեղեղմական պանքերը. զու-
ր թեկեցիք ձեր փետուրները, զուր այլևս
հարստան կերպով փետուրաբանութեան
և կընաք ձեր խմ թեկեցիկ թողիւ և
պատրաստ մասնակցելի մեծ պիտանեանք
պատրաստութեանը. Ժեմա-Թեղեղերը,
կառայի իրենց Ֆրանսական կրթութիւն
անցնելու, կարգադրած էին Լա-Պոնթերը
զ փայտիկի խաղաքին անոնք որա-
նաբեկեան թեկեցիքնայն. այսոր մօտէ կը
մտնենք թէ Մաեղեղմական անշխիւր
ունէ կտուցին մէջ ինկած է:

* * *

Թուրքերը պիտի կորսնցնեն, իրենց
Թուրքիան, ինչպէս նոր կորսնցնին իրենց
Թուրքապի, եթէ մակեղմական առ իրե-
նցը դաս մը չլրջալ իրենց. Բայց հաւե-
մեղեղման հարստաւորդ սիրտ կորսնց-
նան ապագայ ապագութեան լսմէն յայտ,
մէն կարելի թախին ապրելու և ցաղողե-
լ, եթէ Մաեղեղմական բարեխորդող մը
որ ապագայ նկատան, նայն ինչ իբր
մասնէն առ բարեխորդումս զոր կըր-
նան և, աստուծոյ օգու Ե. Դոմէն:

[illegible]

100